

VERSLAG

DIALOOGSESSIES 4 FEBRUARI 2021

PRE-OMGEVINGSPLAN LEEUWARDEN

BUITENGEBIED ZUID

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Samenvatting plenaire sessie	3
2.1	Algemeen.....	3
2.2	Reacties van deelnemers.....	5
3	Verslagen deelsessies	9
3.1	Dorp.....	9
3.2	Agrarisch.....	11
3.3	Veenweide.....	15
3.4	Natuur.....	18
	Bijlage 1: vragen en opmerkingen in de chat	20
	Bijlage 2a: peilingen middagsessie.....	25
	Bijlage 2b: peilingen avondsessie.....	30

1 Inleiding

Burgers en bedrijven hebben voor hun leefomgeving en bedrijf met veel wetten en regels te maken voor de inrichting, ontwikkeling en het beheer van dorpen, steden en platteland. Hoe groot mag die dakkapel? Kan ik een bedrijf aan huis beginnen? Waar mag gebouwd worden in mijn dorp? Waar krijgt de natuur ruim baan? Mogen agrariërs uitbreiden?

Om het eenvoudiger te maken en inwoners zelf meer mee te laten denken en beslissen is er een nieuwe wet in de maak: de Omgevingswet. Deze wet geeft gemeenten de opdracht om samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners een omgevingsplan op te stellen. Het omgevingsplan vervangt straks het bestemmingsplan. De kern is: meer ruimte voor initiatieven, eenvoudige regels en kortere procedures.

Deze nieuwe wet is er nog niet, maar inwoners van het zuidelijke deel van de gemeente Leeuwarden hebben er al wel mee te maken. Want Leeuwarden-Buitengebied Zuid krijgt als eerste gebied in de gemeente Leeuwarden een omgevingsplan. Inwoners hebben om die reden in 2017 en 2018 via

Aangedragen bouwstenen voor het Buitengebied Zuid:

- Ruimte, Water en Mienskip
- Een leefbare en vitale samenleving
- Extra aandacht voor nieuwe ontwikkelingen
- Minder regels, meer maatwerk
- Inwoners doen mee

dialogbijekomsten bouwstenen aangedragen.

Deze bouwstenen zijn gebruikt om een voorstel te maken voor nieuwe regels die straks in het omgevingsplan komen te staan. Dit noemen we het Pre-omgevingsplan. Het is bedoeld om de voorstellen met inwoners en

de gemeenteraad te bespreken.

Tijdens twee online dialogsessies op 4 februari 2021 konden inwoners, ondernemers en belanghebbende partijen hun reactie geven op de voorstellen. Deze opmerkingen helpen het gemeentebestuur kaders te stellen voor de volgende fase van dit plan: het opstellen van het ontwerp-omgevingsplan.

2 Samenvatting plenaire sessie

2.1 Algemeen

Het eerste uur van de dialogsessie was ingeruimd om de belangrijkste voorstellen in het pre-omgevingsplan uit te leggen. In een studio in Leeuwarden kwamen drie gasten langs bij gespreksleider Gerard van der Veer. Dat waren de wethouders Hein de Haan en Bert Wassink en projectleider Cécile Wagstaff. Het programma bestond uit een afwisseling van korte vraaggesprekken met de gasten, een aantal peilingen waarop deelnemers online konden reageren, filmfragmenten en de mogelijkheid om via de chat vragen te stellen aan de gasten. In paragraaf 2.2 is een samenvatting opgenomen van de belangrijkste reacties op de peilingen en de chat.

De aftrap aan tafel ging over de doelen van de Omgevingswet en hoe de gemeente die heeft vertaald naar het eerste plan nieuwe stijl voor het Buitengebied Zuid. De gemeente wil ruimte geven aan

initiatieven vanuit de samenleving en participatie. Ook het verruimen van de regelgeving, en bescherming van waarden, zoals Ruimte, Water en Mienskip kwamen aan de orde.

Filmpje algemeen: [KOP - YouTube](#)

Na deze inleiding kwamen één voor één de deelgebieden aan de orde. Het pre-omgevingsplan voor Leeuwarden-Buitengebied Zuid richt zich op vier gebiedstypen:

- Dorpen
- Agrarisch
- Veenweide
- Natuur

DORPEN

Om dorpen vitaal en leefbaar te houden, wil de gemeente meer ruimte geven aan nieuwe initiatieven, leefbaarheid en aan de mienskip. Het wordt bijvoorbeeld makkelijker een bedrijf aan huis te starten, of een béd en brochje te beginnen.

Er wordt meer mogelijk zonder een vergunning aan te hoeven vragen en de procedures worden korter. De gemeente wil wel een toets op het uiterlijk van het gebouw uitvoeren. Bebouwing mag dus op het hele perceel, met uitzondering van de gebieden voor de voorgevel. Er komt wel een maximaal percentage van het erf dat bebouwd mag worden.

Ook de regels voor monumenten worden eenvoudiger. De Rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten blijven, maar de gemeente wijst geen karakteristieke panden meer aan.

De gemeente vindt duurzaamheid belangrijk. Daarom staat ze toe dat gebouwen maximaal 10% in volume toenemen door isolatiemaatregelen of ten behoeve van zonnepanelen, zonnecollectoren of warmtepompen. Hiervoor is geen vergunning meer nodig.

Filmpje Dorp: [DORPEN - YouTube](#)

AGRARISCH

In dit gebied krijgen agrariërs de ruimte te ondernemen. Woningbouw, recreatie en natuur zijn ondergeschikt.

Het bestaande gebruik van grond en gebouwen is uitgangspunt. Eerder gemaakte afspraken over uitbreidingsmogelijkheden blijven staan. De bouwregels op het boerenerf worden versoepeld.

De gemeente wil de omschakeling naar kringlooplandbouw maximaal ondersteunen en andere, nieuwe bedrijfstakken stimuleren. Denk aan boslandbouw, de teelt van energiegewassen, een kleinschalige camping en de opwekking van groene energie met zonnepanelen en kleine windmolens.

Filmpje Agrarisch: [AGRARISCH - YouTube](#)

VEENWEIDE

In het veenweidegebied staat de gangbare landbouw onder druk. Veengronden zijn minder geschikt voor een moderne en grootschalige agrarische bedrijfsvoering met lage grondwaterpeilen en een intensieve grondbewerking. De huidige landbouwpraktijk draagt bij aan bodemdaling en hierdoor ook aan schade aan woningen en bedrijfsgebouwen.

Het omgevingsplan voor Leeuwarden-Buitengebied Zuid legt verdere uitbreiding van stallen boven de 1 hectare en veestapels daarom aan banden. De omschakeling naar een extensievere landbouw krijgt wel de ruimte. Dit gebeurt door meer nevenactiviteiten mogelijk te maken, zoals duurzame energie en kleinschalige recreatie ondersteund door ontwikkelingen als nieuwe fiets- en wandelroutes en natuurontwikkeling.

Filmpje Veenweide: [VEENWEIDE - YouTube](#)

NATUUR

Het Omgevingsplan voor Leeuwarden-Buitengebied Zuid wil de natuurwaarden die er zijn maximaal beschermen en bevorderen. Dit geldt natuurlijk in het bijzonder voor het Nationaal Park De Alde Feanen.

De gemeente wil binnen dit gebied alleen meewerken aan ontwikkelingen die positief zijn voor de natuur. Het omgevingsplan biedt ruimte voor recreatieve wandel- en fietsroutes, onder voorwaarde dat deze niet ten koste gaan van de natuurwaarden, maar hier juist een positieve bijdrage aan leveren.

Filmpje Natuur: [NATUUR - YouTube](#)

2.2 Reacties van deelnemers

Tijdens de plenaire sessies konden de deelnemers vragen stellen of reageren in de chatfunctie van Zoom. Die vragen konden, via een moderator, voor een deel tijdens de livestream aan de gespreksdeelnemers worden voorgelegd en beantwoord.

Daarnaast konden de deelnemers een twaalfstal vragen beantwoorden, die de stemming over het pre-omgevingsplan peilden.

Mede vanwege de grote belangstelling lukte het niet om op alle vragen in te gaan. Ze zijn wel allemaal geregistreerd en alle deelnemers krijgen voor zover mogelijk individueel antwoord. In een enkel geval plaatste iemand echter een dusdanig algemene opmerking in de chat, dat die niet meer tot een concrete vraag of een uitspraak in het vraaggesprek te herleiden was. Deze opmerkingen moesten helaas onbeantwoord blijven.

In dit verslag geven we per gebiedstype een algemene weergave van de vragen en opmerkingen die de deelnemers stelden, gevolgd door een blokje met algemene vragen en reacties en vragen over de wijze waarop inwoners verder kunnen participeren en hun mening geven.

Alle verzamelde opmerkingen en vragen in de chat en de resultaten van de polls (opgesplitst voor de twee deelsessies) vindt u in bijlage 1 (p.19).

2.2.1. Gebiedstype dorp

De vragen over de dorpen in het Buitengebied Zuid gaan vooral over de verruiming van de regelgeving, zoals het loslaten van de vergunningsplicht voor bijvoorbeeld B&B's en het verhogen van woningen:

“kan er op vergunningsvrij bouwen of verhogen van een woning nog aanvullende voorwaarden worden gesteld?”

Het afschaffen van de bescherming van ‘karakteristieke woningen’ (dus niet gemeentelijke of rijksmonumenten) zorgt bij een enkeling voor verwarring en schrik:

“Ik schrik er van dat (gemeentelijk stedenbouwkundige, red.) Van Langen zegt dat er geen (gemeentelijke) monumenten meer kunnen worden aangewezen. Wordt de erfgoedverordening aangepast? Alleen hier?”

Uit een van de meerkeuzevragen blijkt ook dat veel bewoners uit de omgeving sceptisch zijn over het loslaten van teveel regelgeving. Op de vraag *“Als er meer mag zonder vergunning, is dat goed voor de leefomgeving”* is 43% van de 79 respondenten bij beide sessies het oneens. 28% van hen is het met de stelling eens. Tegelijk is een overgrote meerderheid van 82% (onder in totaal 73 respondenten) het eens of helemaal eens met de stelling dat het omgevingsplan ruimte moet geven aan plannen voor leefbaarheid in de dorpen.

2.2.2. Gebiedstype veenweide

Veruit de meeste vragen en opmerkingen roepen de plannen voor het gebiedstype ‘veenweide’ op.

Gezien het grote aantal deelnemers aan de deelsessies (zie hoofdstuk 3) over het veenweidegebied ligt het voor de hand dat veel van de reacties in de chat ook hierover gaan. Dit is ook het enige deelgebied in het hele plangebied Leeuwarden-Buitengebied Zuid waar het pre-omgevingsplan voorziet in beperkingen, en niet alleen in verruiming, van de bestaande regelgeving. Immers stelt het pre-omgevingsplan dat de gemeente niet meewerkt aan verdere uitbreiding van stalruimte en veestapel van agrarische bedrijven, die niet al binnen de bestaande regels is gegarandeerd.

De meeste reacties op de presentaties in de plenaire sessies zijn onomwonden negatief. De deelnemers – vaak zelf agrariërs – nemen stelling tegen het beperken van de uitbreidingsmogelijkheden in het veenweidegebied:

“Horen de agrariërs ook bij de gemeente in het veenweidegebied en hebben die ook recht op perspectief? Na de herindeling is de gemeente Leeuwarden ook een agrarische gemeente.”

“As dit trochgiet is de hikke fan de daam. Feangrûn is fruchtber en leveret fan natoere in protte foer mei in lege ynpût.”

“Ik heb het idee dat de gemeente weinig kennis heeft van de werkelijke situatie. Ook het belemmeren van ondernemers heeft grote gevolgen!”

Ook hebben sommigen geen begrip voor het ‘opknippen’ van het weideland in twee gebiedstypen:

“Als je op klei boert mag je alles, woon je op klei op veen mag je bijna niets meer. Niet uitbreiden, bouwen?? We worden in een hokje geplaatst??”

Het negatieve beeld uit de chatreacties wordt genuanceerder in de antwoorden op een aantal open vragen over het pre-omgevingsplan die tijdens de sessies aan de deelnemers werd gesteld.

Zo leverde de vraag ‘Welk woord komt bij u op als u aan het omgevingsplan denkt’ reacties op als:

‘halvering veestapel’, ‘veenweidedraak’,

maar ook

‘natuur, recreatie, wandelpaden’, ‘biodiversiteit, milieu, natuurinclusieve landbouw’

Een vergelijkbaar beeld rijst op uit de antwoorden op de vraag: ‘Welke kansen en mogelijkheden ziet u voor uzelf door de komst van het omgevingsplan?’

‘Geen. Wel belemmeringen voor boeren. Ondernemers met hart voor dier en grond’, ‘Niet best voor ons als veehouder in het veenweidegebied’

maar ook

‘Ik hoop op een mooi landschap en grote biodiversiteit’, ‘een duurzame toekomst, kansen voor klimaatadaptatie’

Wel zijn ook hier de reacties vaker negatief dan positief van toon.

2.2.3. Gebiedstype agrarisch

Anders dan in het veenweidegebied krijgt de landbouwsector in het gebiedstype agrarisch niet te maken met beperkingen. Er komen meer kansen voor zonneparken, (kleine) windturbines en alternatieve vormen van landbouw, zoals bosbouw.

Hoewel ook hier enkele deelnemers duidelijk stellingnemen, zijn de reacties in de chat vaker informerend van aard:

‘Komen er wel regels omtrent het plaatsen van windmolens ook al is het vergunningsvrij?’

‘Zonnepanelen horen nooit op landbouwgrond!’

‘Gaat bosbouw, olifantsgras e.d. niet ten koste van weidevogels?’

‘Bosk heart net yn it iepen Fryske lânskip.’

Tijdens de plenaire sessie werd bij de deelnemers het draagvlak gepeild voor wind- en zonne-energie. Voor zowel zonne- als windenergie bleek het draagvlak behoorlijk groot.

57% van het totaal van de deelnemers vond dat er het omgevingsplan ruimte moest bieden aan windenergie. 25% is het hier mee (helemaal of deels) oneens. Bij zonne-energie lag het aantal voor- en tegenstanders dicht bij elkaar: 45% (helemaal of deels) eens en 32% (helemaal of deels) oneens.

2.2.4. Gebiedstype natuur

Het gebiedstype met de minste inwoners (het gebiedstype 'natuur' valt samen met het Leeuwarder deel van het Nationaal Park Alde Feanen) riep in de chat de minste vragen op. Er waren enkele vragen over het natuurbeheer in het natuurgebied en over de begrenzing van dit gebied:

'Een deel van de Burd behoort tot nationaal park Alde Feanen maar is ingedeeld niet bij natuur maar bij Veenweide, waarom?'

'Moet de natuur wel onderhouden worden?'

2.2.5 Algemene vragen en opmerkingen

Naast inhoudelijke vragen stelden deelnemers ook een aantal vragen over de procedure van het pre-omgevingsplan, inhoudelijke keuzes hierin en de relatie met andere (provinciale, rijks-) plannen.

'Waarom bij de doelen van de Omgevingswet wel gezond en veilig genoemd, maar niet de ruimtelijke kwaliteit? (pag. 4 PreOP) Motie 2e Kamer en Mooiwaarts gemist?'

'Hoe verhoudt de omgevingsvisie zich tot provinciaal beleid?'

'Liggen de grenzen van de diverse gebieden (zoals die in het plan staan) definitief vast?'

Hiernaast had een aantal deelnemers ook vragen en opmerkingen over hoe zij in het vervolg betrokken willen worden:

'Wat voor invloed heeft onze stem op dit verhaal?? mogen we er van uit gaan dat de gemeente geen beslissingen neemt over veen zonder overleg met bewoners??'

'Met de agrariërs in het veenweidegebied om tafel. Dan weet men wat er speelt. Beleid kan de omschakeling niet sturen, dat zou de markt moeten doen. Koude sanering.'

3 Verslagen deelsessies

3.1 Dorp

DORP MIDDAG

In de middagdeelsessies over het gebiedstype Dorp kwam een aantal thema's aan de orde. Een onderwerp dat veel aandacht kreeg was de voorgestelde verruiming om zonder vergunning bed en brôchje en andere bedrijfsmatige activiteiten aan huis te starten en de voorwaarden die hieraan worden gesteld. Hier hoort bij dat actief de participatie van de buurt wordt opgezocht om na te gaan of het initiatief op draagvlak of instemming kan rekenen.

Deelnemers vragen waar die participatie en draagvlakmeting aan moet voldoen. Wat verstaat de gemeente onder goede participatie en wat is voldoende draagvlak?

Marianne Swart stelt, "De idee is, ek fan út de Omjouingswet, yn in earder stadium al yn petear te gean. Ha it deroer en dan hoopje we dat it allinne in partisipaasjefergunning wurdt. En dat jo oan de hân dêrfan net mear allegearre oare fergunningen nedich hawwe.

Hendrik Kamsma: jo hiene it niis oer draachflak. As immen wat wol, dan geane jo yn petear mei de buorlju en dan moat der draachflak wêze. Mar wat is draachflak? Is dat 50 (%) plus 1? Yn myn wurden is partisipaasje dat je diel nommen ha.

Een aantal deelnemers ziet dat de Omgevingswet ruimte geeft door minder strakke regels te stellen en burgers kansen biedt om bijvoorbeeld een buurttuin aan te leggen of een energiecoöperatie te starten waarbij kleine windmolens kunnen worden geplaatst voor de opwek van energie.

Hendrik Kamsma: yn de eardere sesje wie in stelling: "wat komt it earst yn jo op" en dan hie ik sein: kâns. Der binne in protte minsken dy't wol dingen wolle, kreative dingen en dy rinne somtiden tsjin al dy rigels en kaders oan. En no, mei dizze nije Omjouingswet, binne der mear kânsen foar inisjatyfnimmers. Der is no mear frijheid om bygelyks in doarpstún oan te lizzen of in soarte fan húskeamer-gebou del te setten.

Het thema positieve gezondheid in het plan is nog niet zo uitgewerkt en een deelnemer vult aan dat daar onder verstaan zou moeten worden dat mensen prettig kunnen leven, er veilige speelplekken zijn en groen en ruimte om ommetjes te maken en bouwmogelijkheden om zo lang mogelijk in het dorp te blijven wonen.

Bauke Aalbers: Wat ik noch mis, is it útgongspunt fan sûnens, fan in sûne leefomjouwing en mei namme "positieve gezondheid" wurdt dan neamd. Dat is noch net bot útwurke. Ik sit dan bynammen te tinken oan dat minsken inoar moetsje kinne yn it doarp, dat it doarp útnoeget om ris efkes in kuierke te meitsjen, dat der yn it doarp in feilich boartersplak is foar bern, dat guon dy't harren hiele libben yn it doarp wenne ha yn it doarp wenje bliuwe kinne. Lykas boeren dy't fan harren pleats ôf geane in hûs yn it doarp bouwe meie. Ik hoopje dat dit soarte dingen meiwagen gean yn de Omjouingswet en yn de mooglikheden.

Verder gaat het gesprek over de voorstellen om bouwregels te verruimen. Hierbij wordt de deelnemers gevraagd een reactie te geven op de bouwhoogte van 9 meter. De discussie gaat over

waar de grens ligt en dat er wel toezicht en handhaving moet zijn op de regels. Als voorbeeld van gewenste regels is het tegengaan van het gebruik van woningen in dorpen als recreatiewoning (niet-permanente bewoning) omdat dit de leefbaarheid niet ten goede komt.

Froukje Bruggink: 9 meter vind ik heel netjes, want dat zijn wel 3 bouwlagen. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met de omgeving als dat historisch of monumentaal is. Dus dat je kijkt: wat kan wel in een dorp en wat past niet. Dus ik ben wel voor versoepeling van regels en verkorten van de procedure van 26 naar 8 weken, want ik vind dat we absoluut in dit land veel te veel regels hebben. Maar ik zeg wel dat de regels die we hebben dat we die dan wel naleven en handhaven.

Ter afsluiting haalt een deelnemer aan dat de Omgevingswet vraagt dat iedereen anders gaat denken. Als je meer bij de burgers neerlegt dan moet er ook vertrouwen zijn dat bewoners hier goed mee omgaan en er dan niet direct aanleiding is om te denken in “worst case scenarios”.

Hendrik Kamsma: yn Nederlân binne wy bot wend oan allegearre rigels en wy binne der allegearre wat bang foar as dy regels fuortgeane, hoe giet it dan. En dan geane we al gau tinke oan de slimste “worst case scenario’s” en dêr moat ek omtinken foar wêze. Mar dit is no krekt bedoeld om fertrouwen te jaan dat it goed komt, dat je der tegearre útkomme. Der sit sa’n soarte fan kramp yn fan: komt it allegearre wol goed as we it loslitte. En dat is in learmomint foar de gemeente, foar boargers en ik tink foar ús allegearre. Mar ik tink ek dat we in bytsje fertrouwen ha moatte yn ús minsken. Der is ek noch in Welstandscommissie. It sil net direkt út de hân rinne. En ik kin my sa foarstelle dat wannear’t jo dit ynfjerd hawwe en jo komme ûnderweis dingen tsjin wêr’t jo fan sizze dat it miskien net al te handich is, dat jo dan aktearje.

De gesprekleider Marianne Swart dankt iedereen voor de inbreng en goede voorstellen en concludeert dat mensen minder regels goed vinden, dat er een aantal zaken wel geregeld moeten worden en ook gehandhaafd en dat er meer vertrouwen moet zijn.

DORP AVOND

In de avonddeelsessie Dorp werd ook gesproken over het voorstel van de uniforme bouwhoogte van 9 meter en er kwam een aantal meningen op tafel als er in 1 straat verschillende bouwhoogten gaan ontstaan. Een deelnemer vond dat er dan kans is op verrommeling van het straatbeeld en vroeg zich af of welstand er nog invloed op gaat hebben om die verrommeling te voorkomen. Ook werd aangedragen dat dit invloed heeft op het uitzicht en de zoninval in de tuin en het feit dat je dan geen bezwaar zou kunnen maken. Een deelnemer vroeg zich af wat het betekent voor de waarde van de woningen en hoe dan de verscheidenheid van de bewoners in stand blijft als je de woningen vergroot en dus duurder maakt. Hoe houd je betaalbare woningen voor de jongeren/starters?

Familie Sinnema: als jij een arbeiderswoninkje hebt en je hebt geld genoeg, dan kun je besluiten het arbeiderswoninkje af te breken en 9 meter hoog te bouwen. Dat valt een beetje buiten de boot met de rest. Je zult zelf blij zijn om 9 meter de hoogte in te mogen, maar als je dan geen vergunning hoeft aan te vragen dan is er dus geen mogelijkheid voor burens, die er wel last van hebben, om daar dan iets van te vinden. Dat is wel bijzonder natuurlijk.

Er kwam een vraag of de gemeente dan ook meer kan ontwikkelen. De voorstellen gaan echt over bestaande gebieden en niet over nieuwbouwlocaties.

Vervolgens ging het gesprek over leefbaarheid en of de verruiming van de regelgeving hieraan bijdraagt. Een deelnemer stelt dat zij vooral onderhoud en beheer van groen en de straten van belang vindt. Dit valt buiten wat in een omgevingsplan geregeld kan worden. Een ander stelt dat meer groen en wandel- en fietsmogelijkheden belangrijk zijn.

Gretha: leefbaarheid betekent ook dat je kunt bewegen om het dorp heen en niet alleen in je eigen woning. Ik merk, zeker in coronatijd, dat er behoefte is aan ommetjes en wandelpaden, dus het zou op zich wel fijn zijn dat er, terwijl je de natuur in zijn waarde laat, er wat meer mogelijkheden komen. Er is in ons dorp ook wel behoefte aan een gezamenlijke tuin en ruimte om te spelen en gebruik te maken van de wateromgeving.

Het gesprek kwam ook op instemming en draagvlak en hoe mensen gehoord worden, zodat het niet alleen een klein groepje mensen is dat iets graag wil en zijn zin kan doorzetten, maar ook mensen die minder mondig zijn en niet graag op de voorgrond treden.

Als nabrander stelde Elske Roorda: leefberens is foar ús yn de doarpen gewoan dat de boeren harren gong gean kinne yn it ûndernimmen en net sa belemmere wurde sa't dat der no foarstiet yn it plan. Dat heart wer ûnder agrarysk, mar ik woe it dochs efkes beneame dat it einliks net kin sa.

3.2 Agrarisch

AGRARISCH MIDDAG

De gesprekleiders vragen wat de voorstellen bij de deelnemers oproepen. De discussie gaat vooral over de keuze om een verschil aan te brengen tussen de gebiedstypen Agrarisch en Veenweide en bij dit laatste flink wat beperkingen voor te stellen. Hiermee is men het niet eens. Een deel van de aanwezigen vindt dat de geboden ruimte tot 2 hectare (in agrarisch) ook onvoldoende is. Evenmin is duidelijk wat precies meegeteld wordt als bebouwing: naast de woning en stallen ook mestsilos en sleuven?

Joop Roorda: it net utwreidzjen fan boerebedriuwen yn it feangreidegebiet en de ûntwikkeling dêrfan, dat stiet my bot tsjin. Wurkgelegenheid is it wichtichste foar in minske, ek yn dat gebiet. Leefomjouwing is it aller belangrykste wat der is. Ek de ekonomyske bydrage oan it hiele gebiet. Hjir kinne wy net efter stean as LTO.

Symen Tamminga: jullie gaan nu een onderscheid maken. En dat veenweide kwetsbaarder is bij een aantal mensen geloof ik ook. Alleen je zet deze boeren op slot, ze mogen niks meer doen, ze kunnen niet meer uitbreiden zoals de rest wil. En als je buurman er dan wel bij koopt. En als je ziet wat de ontwikkelingen zijn, dat heel veel ouderen van 55+ geen opvolger hebben, dan komen die bedrijven vrij en dan is toch vaak zo dat de boel wordt verdeeld: de grond krijgt de buurman, dan wordt het niet intensiever in gebruik, maar de stal wordt wel groter en die mogelijkheid moet er gewoon blijven. Je moet de agrarische sector blijven stimuleren en ook onderhouden. Je moet trots zijn op je boeren en niet op deze manier met hen omgaan.

De heer Bremer: Wat voor keuzes worden hier nu gemaakt en op basis waarvan, dan denk ik

dat het een behoorlijke simplificatie is van de werkelijkheid. Aan de ene kant van de grens zet je alle deuren open en maak je alles vergunningsvrij en aan de andere kant van de grens zeg je in één keer: hier mag niets meer. Ik hoop ook het omgevingsplan straks ook minder simplistisch is en meer ruimte laat voor de plekken die nu op slot staan en meer op slot zet op de plekken die nu vrijgegeven worden voor bosbouw en voor zonnepanelen dan hier lijkt te gebeuren.

De discussie gaat ook over welke regels een transitie en verandering het beste zouden kunnen helpen. De aanwezigen vinden dat een algemene regel niet werkt en er veel meer (gebiedsgericht) maatwerk mogelijk moet zijn. De agrariër moet niet een bepaalde kant op geduwd worden, bijvoorbeeld richting campinghouder of teler van houtgewassen. Een deelnemer stelt dat de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied belangrijk is en er beperkingen moeten komen voor de grootte van de zonneweiden en houtopstanden en dat niet onbeperkt gaan toestaan.

Symen Tamminga: de gemeente wil graag de mogelijkheden geven tot een stukje transitie. Maar als jij morgen in één keer boer moet zijn, want dat wordt je opgedragen door de gemeente of de provincie, dan denk je ook dat dat niet wil. Dat is hetzelfde bij een boer die er een recreatiedeel bij moet nemen, dat moet wel bij je passen. En dat kun je niet zomaar neerzetten. Het is leuk dat je het wilt doen, maar geef ons de vrijheid en geef ook de boer de vrijheid om te doen waar hij goed in is.

Nynke Boersma: ik heb het idee dat je de bedrijven op slot zet. Je gaat niet gebiedsgericht werken, maar waar we nu eigenlijk als agrarische sector wel aan moeten voldoen. Locatie A en locatie B zouden al moeten schuiven met elkaar als de ene wat wil. En nu zet je gewoon een streep door alles heen en niemand kan meer dan dit. Klaar. En wat heb je de boeren te bieden?

Joop Roorda: de plannen sa as die presintearre binne fûn ik op himsels wol posityf. Behalve dat it boufak fierstente te lyts is. Men hat in hektare sa mar fol, dat is neat. Mar fierders wie ik wol posityf oer dat ferhaal útsein it ferhaal oer de feangreide. Normaal buorkje. Der kin jo in wereld foer ôfwinne mei in lege ynput. Feangrûn is fruchtbere grûn. Dy leveret stikstof. Sa'n boer dy is al hiel natuerfreonlik want dy hoecht minder keunstdong te struien. Dat leveret de feangrûn fan himsels al. En it stikje fersakking fan it fean, dêr sit wol wat yn. Ik tink dat alle boeren wol, libje kinnen mei in wat heger wetterpeil, mar dêr moat it ek mei ophâlde.

De heer Bremer stelt dat je eerst doelen moet hebben en oog voor de bestaande ruimtelijke kwaliteiten hebt en dat is breder dan alleen hoe het eruit ziet. Hoe een dakkappelletje er uit ziet. Dat is onzin. Je hebt hier te maken met een schitterend gebied met een lange historie van boerenbedrijven waarbij je eigenlijk zo makkelijk afziet van de agrarische kwaliteiten die dat gebied heeft. Die ontken je volledig als je daar grootschalige bosbouw pleegt en daarnaast, als je het vol legt met zonnepanelen dan gaat er natuurlijk kostbare en vruchtbare grond verloren. Het doet me pijn als ik dit soort luchtballonnetjes zie langskomen.

AGRARISCH AVOND

De discussie gaat over het bieden van alternatieve inkomsten voor agrariërs. Zoals bijvoorbeeld plaatsen van zonnepanelen in het agrarische gebied. Zonnepanelen op daken vindt iedereen een goed idee. Grootschalige grondopstellingen op landbouwgrond kunnen op weinig instemming rekenen, terwijl er ook sprekers zijn die zien dat het voor sommigen een goede optie zou kunnen zijn.

Theo: Ik ben er voorstander van dat er naar andere mogelijkheden wordt gekeken voor de agrariër om aan inkomsten te komen, want zij hebben het zwaar zat. Daar ben ik me terdege van bewust en ik denk dat er wel andere mogelijkheden zijn dan enorme zonneparken.

Pieter Kalsbeek: de algemiene tendins is dat de lânbou tsjin sinnegreiden is, mar wy kinne bêst begripe dat yndividuele ûndernimmers dêr oars oer tinke. Mar it algemiene byld fan de lânbou is: bliuw fan ús agraryske grûn ôf. Der binne fêst stoppers dy der wol heil yn sjogge en dat is it dûbele eins fan de agraryske sektor.

Arie van Vliet: ik zou er voor pleiten zonnepanelen alleen op daken toe te staan . Of op onbruikbare hoekjes, zoals bij de snelwegen of bij Leeuwarden zuid. Dat zijn mooie hoekjes daarvoor en niet agrarische gronden. En wat Pieter Kalsbeek al zei: individuele ondernemers kun je niets kwalijk nemen met wat voor vragen ze komen en daarom is het juist belangrijk dat de gemeente het op die manier invult. Daarin mag de gemeente het wel invullen, over de andere vorm van veenweide vind ik het ronduit belachelijk dat ze op de ondernemersstoel gaan zitten, maar dat terzijde.

De discussie gaat verder over het voorstel om energiegewassen te verbouwen, dat vindt men beter dan zonneweiden, maar het gaat ook om schaal en ook het negatieve effect op de weidevogels.

Arie van Vliet: andere gewassen en energieopwekking zijn wezenlijke verschillen. Gewassen zijn groene producten die CO2 op kunnen nemen en waar iets van geproduceerd kan worden. Energie opwekken kan op zoveel verschillende manieren, maar niet op vruchtbare plattelandsgronden.

Theo: prima. En ook het olifantsgras is helemaal goed. Dat is een natuurproduct en goed voor het milieu. Als ik om me heen kijk zie ik weilanden, ik noem het natuur, en dan zou je eens moeten weten wat voor beesten hier lopen en vliegen. Dat is geweldig hier. En als je dat vol gaat leggen met parken is dat weg. Dat moet je niet hebben. Maar bomen, mais, en olifantsgras zijn welkom.

Anke van der Hoek: dat gras natuur is, dat zijn we het wel over eens. En dat bos, bomen en olifantsgras natuur is, zijn we het ook wel over eens. Alleen krijgen wij het over 5 jaar op ons dak dat er geen enkele weidevogel meer is, want die gaat niet in het bos zitten en ook niet in het olifantsgras. Dat is goed, ik vind het niet erg, maar dan moet er ook een streep door de weidevogels, want die verjagen we op die manier ook. Het kan niet allemaal. Het ene heeft ook consequenties voor het andere, dat moeten we niet vergeten. Maar dat zonnepanelen er niet horen dat is geen discussie.

Het gesprek in deze sessie komt ook op de verschillende voorstellen over de verschillende gebiedstypen Veenweide en Agrarisch naar voren dat dit heel slecht gevallen is bij de betrokken agrarische bedrijven. De vraag komt wel op tafel of alles gelijk getrokken moet worden of er toch ruimte moet zijn voor verschillende regels.

Pieter Kalsbeek: Hoe't jim safolle bedriuwen yn ien kear it besteansrjocht ûntnimme troch op te skriuwen om net út te wreidzjen. Jimme ha gjin flau idee wat der libbet yn dat gebiet. En ik fyn it hiel 'ondoordacht', se meie dan dit dwaan as se meie dat dwaan. Jo meie wol

ûnderskied meitsje in gebieten, mar net op de manier wêr't ien op buorket.

Arie van Vliet: is het helemaal eens met Kalsbeek. Jullie kunnen als gemeente wel faciliteren in: wordt alsjeblieft biologisch of houd eigenlijk op met boeren, of ga verduurzamen. Maar als er nu al wachtlijsten zijn voor de biologisch melkafname, hoe kunnen jullie dan garanderen dat iemand toekomstmuziek heeft. Jullie zeggen eigenlijk tegen die 16 ondernemers: weten jullie wat? Jullie mogen de laatste generatie zijn, boer maar lekker tot je dood en dan hebben wij mooi de natuurgebieden uitgebreid. Dat is eigenlijk de onderliggende toon van het hele verhaal. En wij willen best mee veranderen, maar dit, dit is echt onbegrijpelijk.

Gabe: ik tink dat jimme gewoan de normale effekten fan de feangreidediskusje hâlde moatte. En wat jimme no dogge as Ljouwert is de hiele feangreidediskusje frustrearje. Der binne goeie petearen op provinsjaal nivo en dan wol de gemeente sels in pear stappen fierder gean, krekt sa as jimme by de natuer ek dogge. Dat moatte jimme net wolle. Jimme moatte gewoan soargje dat de lânbou stimulearre wurdt om stappen te setten, mar jimme moatte net sizze: wy sette it gebiet op slot. Dat is gewoan hiel min belied. En as jimme it echt sa goed mei it gebiet foarhawwe; as Ljouwert wiis is mei it lânskip, gean dan wis gjin houtbou stimulearjen en gean wis gjin sinnepanielen stimulearjen. En ik bin it mei Anke iens: foar greidefûgels ha jo gers nedich, gjin tuorrebouten en gjin oaljefantsgers, der kinne je neat mei fertsjinje en dêr sitte gjin fûgels en gjin natuer yn. Dat is gewoan min foar it lânskip en de natuer. Ik hie wol graach wollen dat Ljouwert dêr wat mear oer neitocht hie wat goed is foar it lânskip en de natuer yn de gemeente. Dat blykt der no hielendal net út. En de feangreidediskusje is dúdlik: dat is hiel min sa't Ljouwert dat no ynstekt.

Dus, stelt de gespreksleider, daar zouden we dus best wel keuzes in mogen maken dat het passend bij het landschap is, passend bij de omgeving. In verschillende gebieden kun je daar anders over denken.

Het laatste deel van het gesprek gaat over ruimte geven voor andere teelten en over bouwmogelijkheden en het plaatsen van kleine windmolens. Die zijn volgens de sprekers nu niet meer rendabel omdat de prijzen te hoog zijn geworden. Sommige zien wel kansen dicht bij een dorp.

Arie van Vliet: laat de ondernemers vooral vrij. Als een ondernemer een bepaalde manier vindt om een groene dienst te bewijzen, laat die ondernemer dan vrij binnen bepaalde marges. Jullie zeggen zelf dat jullie minder regelgeving willen hebben, terwijl dit soort kansen die gefaciliteerd worden, dat neigt al snel naar zoveel procent verplicht. En dat moeten we als gemeente niet willen, want dan ga je op de ondernemersstoel zitten.

Pieter Kalsbeek: dit past wol by de behoefte en it falt my ek ta, mar der moat oan dingen skaafd wurde. Ik bin it iens mei Gabe: dy houtteelt heart hjir net yn dit gebiet. It is hjir greide en soms noch in hoekje mais der by en in protte greidefûgelgebeuren hawwe wy hjir. En yn houtbou sil net in protte fertsjinsten sitte, de earste tweintich jier in elk gefal net. De grûn is hjir gewoan te djoer dêrfoar. Der wurdt hiel faak sein 'grondgebonden agrarische bedrijven', mar wat binne yn jimme eagen 'grondgebonden agrarische bedrijven'? Ik bin frij yntinsyf as melkfeehâlder, mar ik keapje earne oars fretten wei en dêr giet myn stront ek hinne en dan bin ik dus ek 'grondgebonden'. Soksoarte punten kinne wy einliks neat mei.

Er worden nog wat vragen gesteld over de verruiming in bouwvolumes en hoogten, wat de term grondgebonden landbouw betekent, hoe men komt aan de 1 en 2 hectare en suggestie om dit anders te formuleren (graasdieren) en wat wel en niet meegeteld wordt voor uitbreiding en dat het gunstig is voor snellere procedures en lagere kosten van leges, daar wordt positief op gereageerd. Er wordt ook nog gevraagd of fietspaden en wandelpaden vergunningsvrij zijn en dat dit niet altijd goed past.

3.3 Veenweide

VEENWEIDE MIDDAG

De deelnemers aan het gesprek over het gebiedstype Veenweide zijn erg kritisch en boos over de voorstellen en dan met name over het voorstel waarin staat dat er geen (verdere) uitbreiding van stallen en de veestapel meer worden toegestaan. Het plan voor het gebiedstype Veenweide moet wat hen betreft van tafel. De argumenten gaan over de mate van intensiviteit, het dreigende op slot zetten van de bestaande bedrijfsvoering en de vele regels vanuit de verschillende overheidslagen, zoals de stikstofwetten en het Veenweideprogramma. De gespreksleider geeft aan dat er een nuancering is waarbij het bestaande recht op een bouwvlak van maximaal 1 hectare wel in stand blijft.

Daan Harmsen stelt: jullie zeggen dat er geen sprake is van het op slot zetten van boeren maar dat gevoel overheerst wel bij de agrariërs. En wat mij betreft treft dat ook de bestaande bedrijfsvoering. Het plan is een sterfhuisconstructie omdat de waarde daalt, en daarmee kun je niet meer investeren in betere technieken, diervriendelijke oplossingen. Dat komt echt op de helling te staan.

Sybrand Bouma vult aan: maar de 1 hectare spreekt niet uit het plan, uit het plan spreekt wel het op slot zetten. Je kunt concentreren op die bouwkaal maar het gaat erom wat de gemeente wil met dit gebied. Hier wordt suggestief gesteld dat er problemen zijn. Er is natuurlijk veel wetgeving zoals de Europese en nationale regelgeving, dat staat ook in dat plan, maar dat mag de gemeente niet gebruiken om te zeggen wat er in het gebied allemaal fout gaat. Het filmpje wekt woede op. Het is van bovenaf neergezet, het is framing. In het Veenweide- gebiedsproces hebben we laten zien wat de boeren al generaties hebben kunnen opbouwen aan specifieke bedrijfsvoeringen die goed passen in dit gebied. Dat wordt nu aan de kant gelegd. Wat wordt er gestimuleerd: andere activiteiten. De problemen die geschetst worden zijn er niet. Kijk echt eens wat er aan de hand is. Je moet als gemeente één op één met het gebied praten hoe je met het gebied om wilt gaan en de bedrijven versterken. Als je de bedrijven sterk houdt, dan kun je ook doorontwikkelen. Je bereikt het omgekeerde dan wat je wilt bereiken. Er is wel een plan nodig, een goed omgevingsplan is nodig.

De gespreksleider vraagt welke oplossingen er dan zijn. Eén van de aanwezigen geeft aan dat een stip op de horizon goed is, er moet vanuit de Europese natuurdoelstellingen iets gebeuren. Dit is helder. Ook geven de deelnemers aan dat er al plannen zijn gemaakt door een aantal agrariërs en dat er veel meer gekeken moet worden naar de individuele wensen en plannen van de betrokkenen, kijken naar ontwikkelingen, aangepaste stallen en als er een bedrijf stopt creëert dat ruimte. Er is, met andere

woorden, maatwerk nodig en dan vanuit de kracht van de ondernemers en dan kan de gemeente dat proces op gang helpen.

Sybrand Bouma zegt het zo: de gemeente kan best initiatiefnemer zijn en een nieuw plan maken, vanuit de kracht van de ondernemers. Het is jammer dat het via dit plan zo moet en ik zou alles onder agrarisch zetten en vervolgens met mensen die vooruit willen aan de slag te gaan op weg naar de transitie, met ruilverkaveling of wat dan ook.

Elco Louwinger stelt: de einddoelstellingen in het plan kunnen we niet negeren vanwege de Europese doelstellingen, omdat we tegen een Natura 2000 gebied aanzitten. Bouma doet al veel, boert niet intensief en is goed met het land bezig. Het piketpaaltje in de toekomst is wel goed maar je moet bedrijven nu niet op slot zetten want dan valt de financiële waarde onder zo'n bedrijf weg en heb je geld meer om te veranderen. Dus je moet maatwerk leveren en met elke boer individueel gaan zitten en afspraken maken hoe je tot een einddoel kunt komen. En die route is voor iedereen anders, als een boer zijn land wil verkopen dan moet je als overheid de portemonnee trekken. Maar een grote vlek en alles gelijk trekken. We kunnen niet het einddoel veranderen maar de route er naar toe is met dit plan heel bot. En dan kom je samen nergens omdat de wil en het geld dan ontbreekt.

De gespreksleider vraagt hoe deelnemers aankijken tegen andere voorstellen in het plan zoals het toestaan van zonnepanelen, verbouw van energiegewassen (o.a. houtteelt). Hierop wordt door één deelnemer gesteld dat zonnepanelen alleen op daken moeten worden toegestaan, houtteelt onwenselijk is vanwege de weidevogels en windmolens wel kansen bieden.

VEENWEIDE AVOND

Tijdens de avond zijn er 4 verschillende groepjes die praten over het gebiedstype Veenweide en komen dezelfde aandachtspunten op tafel. De deelnemers geven aan dat het behoud van de economische waarde van de bedrijven essentieel is. Het gebied is volgens de agrariërs alleen geschikt voor de veeteelt. De aanwezige agrariërs voelen zich niet juist behandeld en willen geen specifieke aanduiding Veenweide. De meesten zien dat er opgaven zijn. De gewenste omschakeling moet door de agrariërs zelf worden geïnitieerd en vanuit hun eigen keuzes. De gemeente kan hierin wel een rol vervullen maar, zo stellen de aanwezigen, moet niet redeneren vanuit problemen maar vanuit kansen.

Broer Roorda zegt het zo: de gemeente hoeft geen schep bovenop het Veenweideprogramma te doen van het Wetterskip en de Provincie: dat is al erg genoeg. Het boeren is hier niet makkelijk en daarom moet de overheid trots zijn op de boeren en hen juist stimuleren en niet beperken/inperken. Als er een economische crisis is dan gaat alles terug, behalve de landbouw: een boer gaat altijd door. Dit gebied kan alleen maar voor de landbouw gebruikt worden. Ik heb geen opvolger maar wil het bedrijf dan wel goed kunnen verkopen en door de plannen willen mensen hier niet meer heen. We worden niet alleen beperkt door de

voorstellen over de bebouwing maar ook door de plannen voor de waterstand en de natuur. De natuur moet 'zogenaamd' gered worden en de boer wordt dwarsgezet. Ik ben voor libje en libje litten. Het hele agrarische gebied moet als gebiedstype Agrarisch worden aangeduid.

Sybrand Bouma: Door het intekenen van het gebiedstype Veenweide zijn de percelen nu onverkoopbaar geworden en investeringen zijn niet meer rendabel door deze aanwijzing. We weten wel dat er opgaven zijn. We zijn bezig met het Veenweideprogramma, er is een overgangsgebied en een Natura 2000 -gebied. Uitgangspunt moet zijn het gebiedstype agrarisch en dan denken vanuit de energie, de kennis en ervaring van boeren (al generaties lang) en daarmee werken en samen het gebied opbouwen. Er zijn genoeg partijen die iets willen. Er zijn bedrijven die willen ophouden, die nevenactiviteiten willen starten, die willen omschakelen.

Familie Flapper: Wij hebben geïnvesteerd in ons bedrijf om op een goede manier te boeren, we hebben een plas/drasgebied en van de ene op de andere dag wordt dit beperkt. Ik snap dat de gemeente mee wil denken maar dit had op een andere manier moeten. Er zitten al verschillende partijen om tafel afgelopen 2-3 jaar en daar is weinig gehoor aan gegeven. De gemeente doet veel goeie dingen maar dit is geen goed proces

Verschillende andere argumenten komen ook nog op tafel over het plaatsen windmolens en zonneweiden tussen agrarisch en veenweide, de noodzaak om voor extensivering juist grotere stallen te willen bouwen en genoeg landoppervlakte over te houden.

Een deelnemer vraagt: Wat is het toekomstperspectief voor boeren? Als ik een natuur-inclusieve stal wil bouwen (strostal) met veel leefruimte voor de koeien en ik heb daar veel oppervlakte voor nodig en meer grond? Hoe gaat de gemeente daar mee om? Als er landbouwgrond wordt vol gezet met zonnepanelen, dan kun je de grond niet meer gebruiken. Dan zijn windmolens beter, daar kun je ook nog koeien laten grazen.

De heer Hemstra zegt, de gemeente moet niet op de stoel van de boer gaan zitten. Er zijn boeren die andere keuzes maken, zoals bijvoorbeeld kerstbomen kweken, een zorgboerderij of camping starten. Daar heb ik niks op tegen maar een boer kan niet zomaar bomen gaan verbouwen als hij daar geen kennis en ervaring mee heeft.

Jaap Kooistra zegt als bewoner in het Leechlân. Er wordt door de boeren hier hard gewerkt, dat zien wij en het moet leefbaar zijn en blijven. We hebben grote zorgen over een initiatief voor een groot zonnepark: ongevraagd komen ze aan de deur en ze spelen burens tegen elkaar uit. Dat geeft veel onrust. Er lijkt geen samenhang in de verschillende initiatieven en afwegingen. Mensen die hier wonen beheren met hart en ziel eigen plek. Ik doe een oproep aan de gemeente: het gaat om een heel mooi stukje Fryslân: help de boeren om zo goed mogelijk hun bedrijf te kunnen voeren binnen de contouren die er zijn maar maak er absoluut geen groot energiepark van daar waar er zoveel daken in Nederland zijn.

3.4 Natuur

Voor het gebiedstype Natuur is door een aantal mensen meegesproken over de voorstellen. Deze betreffen het vergunningsvrij maken van bouwactiviteiten en bijvoorbeeld de bomenkap en de invloed daarvan op beschermde soorten. Over het vraagstuk of natuur altijd toegankelijk moet zijn voor recreatie ook als het kwetsbare natuur betreft, bijvoorbeeld de Himpensermar. Ook is stilgestaan bij het tijdelijk benutten van percelen voor wateropvang in de wintermaanden wat heel aantrekkelijk is voor vogels. Hierbij moet dan wel gekeken worden hoe zich dit verhoudt tot het gebruik voor de landbouw en ruimte bieden voor die functie en minder regels.

Tanja Tuenter (provincie Fryslân) stelt dat er een aantal bouwactiviteiten vergunningsvrij gemaakt is, maar is er nagedacht over mogelijke effecten op beschermde soorten? Sommige soorten foerageren in de Alde Feanen, maar 'wonen' in de gebouwde omgeving in het hele plangebied. Voorbeelden zijn: gierzwaluw, huismus, vleermuizen (specifiek meervleermuis). Hoe denkt de gemeente hier mee om te gaan? Wordt bijvoorbeeld vooraf een (gebiedsdekkende) natuurinventarisatie uitgevoerd? Deze verantwoordelijkheid kun je niet bij bewoners leggen.

Claudia de Jongh van (Dorpsbelang Hempens-Teerns): het is nog moeilijk om in schatten welke veranderingen het omgevingsplan met zich mee gaat brengen, specifiek voor de Himpensermar. De natuur komt steeds meer in dienst van de mens te staan, als recreatiegebied. Zo krijgt ze steeds minder waarde. Zorg ook voor gebieden die niet toegankelijk zijn. Een voorbeeld is het plan om een monument te maken voor de mensen die zijn verdronken in de Himpensermar. Dat komt in die polder, en er komt een wandelpad naartoe. Dat zorgt voor betreding en dus voor verstoring. Er wordt geëxperimenteerd met tijdelijke onderwaterzetting van de Himpensermar bij veel regen. Deze extra functie is prima. Houd hier wel rekening mee in het Omgevingsplan.

Ook veehouder Jan Hemeltjen geeft aan dat dit prima is. In het najaar of winter kan het gebied zonder problemen een week of twee onder water staan. Dat geeft geen schade. Bij langere onderwaterzetting komen er effecten op het bodemleven.

Anoesjka Volkerts is bewoonster en stelt dat het omgevingsplan veel vrijheid geeft. Een integrale benadering kan wel ten koste gaan van de kwetsbare functies, zoals natuur. Voorbeeld is de kapvergunning. Er wordt nu gezegd: we keurden 99% al goed, dus dat kan vergunningsvrij. Maar je kunt ook andersom redeneren. Is het verstandig dat we al die vergunningen zomaar hebben verleend? Misschien moeten we hier dus juist wel strenger op zijn (met het oog op klimaatverandering, hittestress, CO₂-reductie etc.). De bescherming van functies is er vaak niet voor niets. Natuur en groen heeft ook waarde vanuit zichzelf. Niet alleen als waarde voor de mens. Dat mag je best beschermen.

Veehouder Jan Hemeltjen geeft aan dat bomenkap soms juist heel verstandig is als vorm van regulier onderhoud. Het voorbeeld van het Leeuwarderbos wordt aangehaald, waar bomen omvallen omdat hier bewust minder onderhoud wordt gepleegd. Het verschil tussen individuele bomenkap en bosbeheer wordt kort benoemd.

Jan Hemeltjen : Er wordt verteld dat het OP voorwaardenscheppend is, dat het aangeeft wat kán. Maar als ik het lees, dan zie ik vooral 'wat er moet gebeuren'. Natuur is een voorbeeld: Ik begrijp dat de natuur ook belangrijk is. Die moeten we goed onderhouden. Maar hierover worden vervolgens alleen maar eisen opgelegd.

Ten slotte wordt nog een opmerking gemaakt over het Pre omgevingsplan en het proces door een deelnemer en de oproep vooral samen de plannen verder vorm te geven.

Bijlage 1

In deze bijlage vindt u de vragen en opmerkingen van deelnemers in de chat tijdens de twee plenaire sessies, onderverdeeld naar onderwerp:

Vraag (chat)

onderwerp

Wat is eigenlijk de reden waarom iedereen in/aan huis een B&B mag beginnen?

Dorp

deel van de Burd behoort tot nationaal park Alde Feanen maar is ingedeeld niet bij natuur maar bij Veenweide, waarom?

natuur

Liggen de grenzen van de diverse gebieden (zoals in het plan staan) definitief vast

OW / OP algemeen

Gaat de gemeente inzetten op functie volgt peil ipv peil volgt functie?

agrarisch / veenweide

De intensieve landbouw, als veroorzaker van de bodemdaling is onjuist. De boeren zelf kennen hun grond.

Gaat het waterpeil omhoog in het veenweide gebied?

agrarisch / veenweide

Gem Ljouwert gaat verder dan de provincie, waarom? Kent u het gebied?

agrarisch / veenweide

grote bouwblok zegt niks over extensief zijn. Dat gaat om verhoudingen vee- grond

agrarisch / veenweide

In de dorpen wil de gemeente meer mogelijk maken waarom moeten de boeren dan wel gekort?

agrarisch / veenweide

Waarom gaat de gemeente over het provinciaalbeleid heen

agrarisch / veenweide

Een agrarische bouwblok is nu al vaak grutter als 1 ha

agrarisch / veenweide

Waarom geen schaalvergroting de techniek gaat door

agrarisch / veenweide

mag de gemeente zit zo "beslissen" over de eigendommen van de boeren in de veenweide ? zijn wel hun eigendommen

agrarisch / veenweide

Waarom wil Ljouwert de feangreidediskusje frustreare troch nu al beperkingen op te lizzen . Dit leidt tot ferpsupering en soarget boeren net meiwurkje.

agrarisch / veenweide

agrarisch / veenweide

Hoe grut mei in bouwblok weze

Waarom geen toestemming voor geitenhouderij terwijl provinciaal dit wel (weer) is toegestaan?

agrarisch / veenweide

agrarisch / veenweide

Is het beoogde nieuwe fietspad tussen Warten en de Fonejachtbrug een activiteit van de gemeente of van de provincie?

agrarisch / veenweide

Is die 1ha incl erfverharding, (mest)silo's?

agrarisch / veenweide

Er is in dit land een "klein" stikstofprobleem. Voorziet het plan in de stimulering van natuurinclusieve landbouw.

agrarisch / veenweide

hoe ziet de gemeente dat het feit is dat er nu al wachtlijsten zijn qua biologische landbouw en dat de gemeente juist gaat in de stoel van de ondernemers zitten

agrarisch / veenweide

Omschakelen in veenweide moet wel passen binnen landschap denk aan openheid

agrarisch / veenweide

Gaat bosbouw, olifantsgras e.d. niet ten koste van weidevogels?

agrarisch / veenweide

Hoe houden we het karakteristieke open Friese landschap in stand als bos mag aangeplant worden?

agrarisch / veenweide

Bosk heart net yn it iepen Fryske lânskip

Het gaat over bouwen , wonen, werken. Maar gelden de regels ook voor de infrastructuur? bijvoorbeeld wegverbreding, (nieuwe kanaal discussie) etc.

agrarisch / veenweide

algemeen

wat is de verhouding tussen omgevingsplan Veenweide en Hege Warren plannen, als bouwerken onder omgevingsplan worden uitgebreid loopt Hege

agrarisch / veenweide

hoe wordt samenhang Veenweide met Hege Warren plannen geborgd?

agrarisch / veenweide

Waarom bij de doelen van de Omgevingswet wel gezond en veilig genoemd, maar niet de ruimtelijke kwaliteit? (pag. 4 PreOP) Motie 2e Kamer en Mooiwaarts gemist?

OW / OP algemeen

De doelstelling van de omgevingswet is beperkt geformuleerd waarbij het bereiken en in standhouden van de omgevingskwaliteit niet is benoemd.

OW / OP algemeen

Hoe zit het met de algemene veiligheidseisen?

Dorp

jos van langen zei: geen procedures meer, we gaan direct naar welstand. heeft deze "werkwijze" ook gevolgen voor de manier/intensiteit van welstandstoetsing?

Dorp

Kwaliteit fan libben is foaral Wurkgelegenheid. Der wurd yn it plan te min wegingsfactor yn oan jun. Dit heart boppe oan te stean.

algemeen

Wurk gelegenheid op it plattelân is in pré

Foaral de pvda moat om de wurkgelegenheid tinke

Komen er wel regels omtrent het plaatsen van windmolens ook al is het vergunningsvrij?

agraris / veenweide

Sinne parken op béste lanbouw grun is net winselik.

agraris / veenweide

beperking zonnepanelen op agrarische grond is wenselijk

agraris / veenweide

hoe komt met de plannen voor het zonnepark ter hoogte van het Leechlan te Warten

agraris / veenweide

hoe kan je in het Leechlan over kunnen gaan tot het plaatsen van een zonnepark terwijl in Grou maar een heel beperkte oppervlakte aan zonnepanelen mag komen.

agraris / veenweide

je hebt zonne energie en zonne energie. Op daken of bestaande agrarische grond, dat is wel een verschil

agraris / veenweide

De ambitie van het toestaan van zonneweide staan haaks op de ambitie om de agrarische bedrijven in "veenweide gebied" duurzaam te maken

agraris / veenweide

zonne energie verknoeid het landschap

agraris / veenweide

weide opstelling erg slecht idee. er zijn genoeg daken?

agraris / veenweide

Zonnepanelen horen nooit op landbouwgrond!

agraris / veenweide

in grou is maximaal een vergunning voor 15 hectare aan zonnepanelen. Hoe kan dat plan dan in het Leechlan bestaan

agraris / veenweide

Jim stelle de besluit foarming krekt sa Lang ut oant Jim jim sin hawwe.

?

Horen de agrariërs ook bij de gemeente in het veenweidegebied en hebben die ook recht op perspectief. Na de herindeling is gem Leeuwarden ook een agrarische gem

agraris / veenweide

Wat een vreselijk suggestief verhaal met grootschalige intensieve landbouw

agraris / veenweide

At dit troch giet is de hikke fan de daam. Feangrûn is fruchtber en levert fan natoere in protte foer mei in leeche ynpût

agraris / veenweide

Dit gebied boert extensief

agraris / veenweide

mag een boer dan ook vergunningsvrij een biovergister plaatsen

agraris / veenweide

Als je op klei boert mag je alles, woon je op klein op veen mag je bijna niets meer. Niet uitbreiden, bouwen?? We worden in een hokje geplaatst??

agrarisch / veenweide

perspectief wordt door deze maatregelen totaal ontnomen, bedacht zonder kennis van zaken, veel strenger dan veenweide visie waterschap, provinci

agrarisch / veenweide
???

in het leechlan totaal niet aan de orde, klink klare onzin!!!

ik mis het woord agrarisch in het veenweide gebied, wil dit zeggen dat de agrarische bestemming hierdoor verdwijnt

agrarisch / veenweide

Ik heb het idee dat de gemeente weinig kennis heeft van de werkelijke situatie. Ook het belemmeren van ondernemers heeft grote gevolgen!

agrarisch / veenweide

kan er op vergunningvrij bouwen of verhogen van een woning nog aanvullende voorwaarden worden gesteld?

Dorp

Ik schrik er van dat Van Langen zegt dat er geen (gemeentelijke) monumenten meer kunnen worden aangewezen. Wordt de erfgoedverordening aangepast? Alleen hier?

Dorp

Moet de natuur wel onderhouden worden

natuur

Kan natuur wel 'gemaakt' worden?

natuur

Bij invoering van de Omgevingswet vervalt o.a. de bouwverordening van de gemeente. Hoe krijgt dat vorm in het OP? Komt er ook een proceswijzer voor bouwen?

OW / OP algemeen

Dit is maar een klein stukje Leeuwarden. Je zult vóór 2028 ook alle andere wijken, dorpen en binnenstad in het OP moeten opnemen.

OW / OP algemeen

Hoe verhoudt de omgevingsvisie zich tot provinciaal beleid?

OW / OP algemeen

Het is wel duidelijk dat hierover niet met boeren is gesproken.

participatie

Helaas kan ik er dus niet bij zijn, maar wij (TenneT) zouden graag informeel met de gemeente in gesprek gaan mbt het omgevingsplan.

participatie

met de agrariers in veenweidegebied om tafel. Dan weet men wat er speelt. Beleid kan omschakeling niet sturen, dat zou de markt moeten doen. Koude sanering

participatie

wat voor invloed heeft onze stem op dit verhaal?? mogen we er van uit gaan dat de gemeente geen beslissingen neemt over veenwzonder overleg met bewoners??

participatie

Ik tink noch in ekstra sessie organisearje foar de landbouw en it veenweide gebied, der sitte de measte pine punten!!

participatie

In het filmpje worden bedrijven getoond uit het veenweide gebied, op één bedrijf na. Dit laatste bedrijf staat trouwens wel op klei op veen.

Veenweide

Je keukenbedrijf aan huis, want alles digitaal te tonen. betekend wel veel bezoekers aan huis. Buren zijn niet altijd goed in overleg.

algemeen

[Dat mocht altijd al. Dér giet de gemeente net oer](#)

????

Bijlage 2

Resultaten van de peilingen tijdens de beide plenaire sessies.

Bijlage 2a: de middagsessie.

Table of contents

- Welke woord komt bij u op als u aan het omgevingsplan denkt?
- Het omgevingsplan moet ruimte geven aan plannen voor leefbaarheid in dorpen
- Als er meer mogelijk is zonder vergunning, is dat goed voor de leefomgeving
- Het omgevingsplan moet ruimte geven aan windenergie
- Het omgevingsplan moet ruimte geven aan zonne-energie

Open text poll

Welke woord komt bij u op als u aan het omgevingsplan denkt?

0 2 0

• integraal, afgestemd	• onvolledig
• onwerkbaar	• Ingewikkeld
• kans	• Burocratie
• Omvangrijk veel	• gezonde leefomgeving
• weinig ontwikkeling agrarisch	• .
• complex	• Groot planmatig, geen maatwerkoplossingen
• te complex	
• leefomgeving	
• Complex	
• lange adem	
• Nog niet goed	
• omgevingswet	
• integraal	
• omgeving	

slido

Multiple-choice poll

**Het omgevingsplan moet ruimte geven aan
plannen voor leefbaarheid in dorpen**

018

Eens

100 %

Oneens

☐ 0 %

Weet niet

☐ 0 %

Multiple-choice poll

**Als er meer mogelijk is zonder vergunning, is
dat goed voor de leefomgeving**

020

Eens

25 %

Oneens

50 %

Weet ik niet

25 %

Multiple-choice poll

Het omgevingsplan moet ruimte geven aan windenergie

0 2 0

Helemaal eens

Eens

Neutraal

Oneens

Helemaal oneens

Multiple-choice poll

Het omgevingsplan moet ruimte geven aan zonne-energie

0 2 1

Helemaal eens

Eens

Neutraal

Oneens

Helemaal oneens

slido

Table of contents

- Tot welke doelgroep behoort u?
- Welke woord komt bij u op als u aan het omgevingsplan denkt?
- Het omgevingsplan moet ruimte geven aan plannen voor leefbaarheid in dorpen
- Als er meer mogelijk is zonder vergunning, is dat goed voor de leefomgeving
- Het omgevingsplan moet ruimte geven aan windenergie
- Het omgevingsplan moet ruimte geven aan zonne-energie
- Het omgevingsplan moet ruimte bieden aan de omschakeling van de landbouw
- Welke kansen en mogelijkheden ziet u voor uzelf door de komst van het omgevingsplan?

Multiple-choice poll

Tot welke doelgroep behoort u?

0 4 4

Inwoner

Agrariër

Professioneel betrokken

Belangengroep

Anders

**Welke woord komt bij u op als u aan het
omgevingsplan denkt?**
(1/2)

0 2 7

- halvering veestapel
- Kansen, integraal, input voor de bewoners
- angst voor zonnepanelen
- zorgen over toekomst
- beperkingen
- natuur, recreatie, wandel-fietspaden
- zorgen verminderde bescherming
- verandering meer meedenken gevraagd
- mijn straat, het dorp, alles om mij heen
- Zelf beslissen, toegankelijk, samen
- veenweidedraak, beperking
- ruimte voor initiatieven welstandseisen algemener dan bestemmingsplan
- ruimte natuur landschap
- Gesodemieter, landbouw inkorting, minder vee
- initiatief vrijheid
- initiatieven uitdaging
- toekomst
- Inspraak vooraf Meedenken Duidelijkheid

**Welke woord komt bij u op als u aan het
omgevingsplan denkt?**
(2/2)

0 2 7

- geen onaangename verrassingen
- bouwvergunning
- Verloedering van het landschap
- omgeving
- biodiversiteit, milieu, natuurinclusieve landbouw
- integrale aanpak
- mogelijkheden, natuur, samen
- ingewikkeld
- kaders

Het omgevingsplan moet ruimte geven aan plannen voor leefbaarheid in dorpen

0 5 5

Helemaal eens

40 %

eens

36 %

neutraal

16 %

oneens

7 %

helemaal oneens

0 %

Multiple-choice poll

Als er meer mogelijk is zonder vergunning, is dat goed voor de leefomgeving

0 5 9

Eens

29 %

Oneens

41 %

Weet ik niet

31 %

Multiple-choice poll

Het omgevingsplan moet ruimte geven aan windenergie

0 6 3

Helemaal eens

Eens

Neutraal

Oneens

Helemaal oneens

Multiple-choice poll

Het omgevingsplan moet ruimte geven aan zonne-energie

0 6 7

Helemaal eens

Eens

Neutraal

Oneens

Helemaal oneens

Multiple-choice poll

Het omgevingsplan moet ruimte bieden aan de omschakeling van de landbouw

0 6 4

Helemaal eens

Eens

Neutraal

Oneens

Helemaal oneens

Open text poll

Welke kansen en mogelijkheden ziet u voor uzelf door de komst van het omgevingsplan?
(1/3)

0 2 6

- Geen. Wel belemmeringen voor boeren. Ondernemers met hart voor dier en grond.
- gemeente gaat op de stoel van ondernemer zitten in veenweidevisie
- met de agrariers in veenweidegebied om tafel. Dan weet men wat er speelt. Beleid kan omschakeling niet sturen, dat zou de markt moeten doen. Koude sanering
- Niet best voor ons als veehouder in het Veenweidegebied. Waardedaling voor ons bedrijf waar we evenveel WOZ en Waterschapslasten voor moeten betalen als in het agrarisch gebied ???
- Meer ruimte voor de kleine initiatieven, geeft meer energie aan het dorp/samenleving.
- ik zie geen toekomst voor de melkveehouderij in het veenweide gebied. dit besluit gaat te kort door de bocht.
- Het geeft als persoon meer vrijheid van leven

Welke kansen en mogelijkheden ziet u voor uzelf door de komst van het omgevingsplan? (2/3)

0 2 6

- op eigen perceel, door iets aan te bouwen.
- ik hoop op een mooi landschap een grote biodiversiteit, lokale en biologische productie en consumptie, ook de consument moet de stap zetten en een eerlijke prijs betalen voor een eerlijk biologisch product.
- Geen kansen alleen belemmeringen
- voor veenweide geen kans en toekomst meer voor rendabele bedrijfsvoering ook nu al waardedaling!!!
- Kans op sluiting bedrijf. De gemeente ontnemt ons elk ondernemersschap
- meer vrijheid in aanpassen van mijn woningen en tuin (tuinhuisje/kas oid)
- Hopelijk meer (inspraak)rechten voor inwoners die wel gemeentelijke belasting moeten betalen, maar niet mogen stemmen of in aanmerking komen voor subsidie, omdat ze niet ingeschreven staan.
- Bedrijf onverkoopbaar en op slot gezet in bedrijfsontwikkeling

Open text poll

Welke kansen en mogelijkheden ziet u voor uzelf door de komst van het omgevingsplan? (3/3)

0 2 6

- een duurzamere toekomst, meer kwaliteit in het buitengebied, kansen voor klimaatadaptatie
- voor ons melkveebedrijf één grote bedreiging
- * ik zie voor ons bedrijf op dit moment alleen beperkingen, waardedaling en geen kansen voor bedrijfsopvolging. * voor de dorpen zie ik wel kansen en ontwikkelingen, ik zou het alleen fijn vinden als jullie ook gaan inzetten op woningen voor jongeren
- Toestaan van (kleine) windmolens is het enige positieve aan het omgevingsplan.
- inspraak
- huis uitbouwen wellicht
- Nee
- Meer invloed burger op mijn omgeving
- Eenvoudiger aanpassingen doen aan ons huis, qua bouw en duurzaamheid
- Geen
- ruimte voor natuur
- Ferguning vrijheid

slido